

A telep nyugati szélén a humuszolás után megfigyelhető volt egy É-D irányú „kerítésfal” két részlete is (6 m, illetve 25 m). Sajnos ide építették a villanyvezeték-eket 1998 nyarán.

Ezt a korszakot is egy égésréteg zárja, amely a terra sigillaták tanúsága szerint 233-ra tehető.

A 3. század második feléhez és a 4. századhoz már kevesebb épületet tudunk kötni. Többségüket elszántották. Terra sigillata a 3. század közepéről–második feléből csak néhány került elő, köztük egy észak-afrikai gyártmány (6 db). A többrétegű kőépületek legfelső periódusa, főleg ha besimított vagy mázas kerámia, illetve 4. századi érem is volt benne, biztosan erre az időszakra tehető (kb. 10 épület). Az érmek Diocletianustól Gratianusig terjednek. Mind a három nagy kőépületnél kimutatható ilyen későbbi hozzáépítés, egyiknél két téglából s kövekből épített kemence is előkerült. A rétegtani helyzet alapján még kb. 15 épületet tehetünk erre az időszakra. Egyiknek bedőlt felmenő paticsfala ráomlott a kövekre. Mind a „kerítésfalat”, mind a kőutat használták egészen a század végéig.

A római kor utáni periódust a telep területére temetett 12, többnyire melléklet nélküli sír képviseli. Némelyik korábbi gödörbe beásva, a többség viszont kőrakás vagy kőomladék alatt feküdt. Melléklet csak két csontváz mellett volt. Egyik mellé vaskést, másiknak a nyakába átfúrt római érmekből és avar dudoros gyöngyökből álló nyakláncot helyeztek.

Avar kerámia egy kőrakás alatti égett foltból is ismert.

A telep a honfoglalás és Árpád-korban is lakott volt. Szórványként került elő Bíborbanszületett Constantinus bronzérme és egy 12. századi pénz. Az Árpád-kori telephez egy személgödör és több szórvány, illetve 1 ásóból való kerámiatöredék köthető.

Felszíni terepbejárásaink és a fémkeresős vizsgálatok alapján kiderült, hogy a település az M1 autópálya északi oldalán több száz méter hosszan folytatódik. Összeér a topográfiában 13/8-as lelőhelyként feltüntetett teleppel. Hozzá tartozik a teleptől kb. 50 méternyire Ny-ra kezdődő, dombtetőn található, ugyancsak több periódusú temető (910 sír).

A területet 1999. nyarán feltöltötték, az M1 autópálya és 100-as út közötti összekötőút, valamint egy ipari park épül a helyén.

Munkatárs: Mali Antal restaurátor. Az ásatáson részt vettek Kalácska Róbert, Czene András, Fábián Szilvia, Vámos Péter régészhallgatók.

OTTOMÁNYI KATALIN

234. Petőfiszállás, Dósa-tanya

(Bács-Kiskun megye) A

1999. június 10-én kezdtük meg a feltárást az M5 autópálya nyomvonalának 195. lelőhelyén. A munkák során egy 8. századi település nyomait tártuk fel. Összesen 94 objektum, két földbe mélyített ház kemencével, egy földbe mélyített kör alakú építmény, több cölöplyuk-rendszer, gödrök és 27 árok került elő. A leletmentés

során feltártunk egy lósírt is. Az állatot feldarabolva helyezték el, kétoldalt szimmetrikusan a ló mereven kinyújtott két hátsó lábát a medencével együtt, mellette a két mellső lábat ugyancsak szimmetrikusan lerakva, a lábak között a nyaki rész, valamint a kettőbe vágott gerinc volt. Oldalt, a medence mellett helyezték el a koponyát. Melléklete nem volt, az elhelyezés megállapítható rendszere miatt a lovat áldozati állatnak gondoljuk.

SOMOGYVÁRI ÁGNES

235. Petőfiszállás, Dósa-tanya, 195/b lelőhely

(Bács-Kiskun megye) A, Á

Leletmentő ásatást végeztünk az M5 autópálya tervezett nyomvonalán, a Petőfiszállás, Szentkúti kegyhelytől 6–700 méterre északnyugatra. A feltárt terület nagysága közel 7200 m² volt, ahol késő népvándorlás és Árpád-kori objektumok kerültek elő. Az avar kori településhez házak, gödrök, karámok tartoztak, amelyek között volt az a boronaszervezetű, kőkemencés felszíni lakóház is, ami ismereteim szerint e korban ismeretlen típus a Kárpát-medencében. Az edénytöredékek alapján a település a 8–9. században volt lakott. Az Árpád-kori jelenségek lazább szerkezetű településre utaltak, néhány sekély árok, kevés leletet tartalmazó, sekély gödör és mindössze 30–40 cm mélységű, téglalap alakú karámok kerültek feltárássra.

BALOGH CSILLA

236. Petőfiszállás, Dósa-tanya, 195/c. lelőhely

(Bács-Kiskun megye) Á

Az M5 autópálya tervezett nyomvonalán a 195/b. és 195/d. lelőhelyszakaszok között a 120 + 921 – 121 + 040 km szelvényben 4320 m² területet kutattunk át, ahol a lelőhelyen elterülő Árpád-kori település bonyolult, egymást vágó árokrendszerét tártuk fel. A kerítő- és vízvezető árkok, karámok mellett 16 gödröt is találtunk. Az objektumok teljes feltárást a talaj- és időjárási viszonyok jelentősen megnehezítették, sőt esetenként lehetetlenné is tették. A feltárt objektumokból igen gyér leletanyag, állatcsont és Árpád-kori edénytöredékek kerültek elő.

V. SZÉKELY GYÖRGY

237. Petőfiszállás, Galambos-éri csatorna,

M5 232. lelőhely

(Bács-Kiskun megye) Á

Az M5 autópálya építését megelőző régészeti feltárások keretében leletmentő ásatásra került sor Petőfiszállás község határában, a Szentkúti kegyhelytől kb. 5 km-re délkelet felé (M5 12,5–125,6 km szelvény). A tervezett nyomvonal itt kb. 2 km hosszan párhuzamosan halad a Galambos-éri csatornával, s átvág egy a mély fekvésű, vize nyős-zsámbékos környezetből erőteljesen kiemelkedő, nyugat-kelet irányú, hosszan elnyúló földhátat. Ezen a természetes magaslaton, a csatorna bal partján 180 × 40